

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 493/2012-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. októbra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť A. Ž., trvale bytom R., L., S., t. č. vo väzbe, zastúpeného advokátom Mgr. P. O., T., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia podľa čl. 16 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd neudelením súhlasu na návštevy A. Ž. vo väzbe z 13. júla 2012, 1. augusta 2012 a 23. augusta 2012, ako aj 6. septembra 2012 a na používanie telefónu z 13. júla 2012 postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 35/2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A. Ž. o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. septembra 2012 doručená sťažnosť A. Ž. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva na nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia podľa čl. 16 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a práv na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2, Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 35/2012 a jeho rozhodnutiami z 13. júla 2012, 1. augusta 2012 a 23. augusta 2012, ako aj 6. septembra 2012 o neudelení súhlasu na návštevy sťažovateľa vo väzbe a na používanie telefónu z 13. júla 2012.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je uznesením vyšetrovateľa Prezídia Policajného zboru, Úradu boja proti organizovanej kriminalite, odboru Bratislava (ďalej len „ÚBOK“ alebo „vyšetrovateľ“) ČVS: PPZ-228/BOK-B1-2010 z 23. decembra 2010 trestne stíhaný pre obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. b) a d), ods. 2 písm. c) a ods. 4 písm. c) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) s poukazom na § 138 písm. b) a i) Trestného zákona.

Okrem toho je proti nemu na základe uznesenia vyšetrovateľa ÚBOK z 2. júna 2011 začaté aj trestné stíhanie za zločin nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 294 ods. 1 a 2 Trestného zákona.

Uznesením sudcu okresného súdu pre prípravné konanie sp. zn. Tp 66/2010 z 27. decembra 2010 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Tpo/71/2010 z 29. decembra 2010 bol sťažovateľ na základe návrhu Úradu

špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „úrad špeciálnej prokuratúry“) sp. zn. VII/1/Gv 148/10 z 25. decembra 2010 vzatý do väzby z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). Väzba začala plynúť 23. decembra 2010 a počas prípravného konania sťažovateľa v ústave na výkon väzby pravidelne navštevovali jeho rodinní príslušníci a priatelia.

Dňa 30. mája 2012 bola okresnému súdu doručená obžaloba na sťažovateľa a 18. júna 2012 okresný súd rozhodol o predĺžení jeho väzby do 30. júna 2012 z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku a následne krajský súd jeho sťažnosť uznesením sp. zn. 5 Tos/84/2012 z 28. júna 2012 zamietol.

Sťažovateľ požiadal v júli, auguste a septembri 2012 okresný súd, aby mu povolil návštevu jemu blízkych osôb a priateľov v ústave na výkon väzby, ako aj telefonovanie s jeho otcom, ale okresný súd opatreniami z 13. júla 2012, 1. augusta 2012 a 23. augusta 2012, ako aj 6. septembra 2012 nedal súhlas na návštevy osôb vo väzbe ani 13. júla 2012 súhlas na použitie telefónu s jeho otcom, ktoré iba stroho odôvodnil, že sa nachádza v kolúznevej väzbe.

Podľa sťažovateľa okresný súd mu „*bez právneho dôvodu a bez akéhokoľvek zrozumiteľného odôvodnenia bráni v kontakte*“ s jeho najbližšími rodinnými príslušníkmi a priateľmi, hoci mu predtým vyšetrovateľ v prípravnom konaní ich návštevy povoľoval.

V tejto súvislosti poukazuje na zákon č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o výkone väzby“), ktorý mu umožňuje prijímať návštevy, a podľa neho neexistuje iná právna norma, ktorá by zakazovala návštevu iných osôb vo väzbe alebo upravovala zákaz používania telefónu, hoci uvádza, že je si vedomý toho, že právo telefonovať je vo väzbe obmedzené.

Podľa názoru sťažovateľa postupom okresného súdu, ktorý svoje rozhodnutia ani riadne neodôvodnil, došlo k porušeniu jeho označených základných práv zaručených mu ústavou a práv, ktoré mu zaručuje dohovor.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že jeho základné práva „na nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia podľa čl. 16 ods. 1 ústavy v spojení s právom na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1. ods. 2 dohovoru“ postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 35/2012 a jeho rozhodnutiami z 13. júla 2012, 1. augusta 2012 a 23. augusta 2012, ako aj 6. septembra 2012 o neudelení súhlasu na návštevy sťažovateľa vo väzbe a na používanie telefónu 13. júla 2012, 3. a 24. augusta 2012 a 14. septembra 2012 porušené boli.

Okrem toho žiada rozhodnutia (opatrenia) okresného súdu zrušiť a navrhuje, aby ústavný súd zakázal okresnému súdu „pokračovať v porušovaní označených základných práv sťažovateľa“.

Domáha sa aj priznania finančného zadosťučinenia v sume 5 000 € a náhrady trov konania v sume 263,53 €.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach,

na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci nie je úlohou ústavného súdu zastupovať všeobecné súdy, resp. iné orgány verejnej moci, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je determinovaná princípom subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, resp. iných orgánov verejnej moci, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci príslušným kompetentným orgánom verejnej moci nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve.

Sťažovateľ namieta v sťažnosti porušenie základného práva na nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia (čl. 16 ods. 1 ústavy), základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života (čl. 19 ods. 2 ústavy a čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru) postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 35/2012, k porušeniu ktorých malo dôjsť v dôsledku toho, že nebolo vyhovené jeho žiadosti telefonovať z výkonu väzby jeho otcom a neboli povolené návštevy rodinných príslušníkov sťažovateľa a jeho kamarátov vo výkone väzby.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu

jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Inými slovami, ak na ochranu označených práv je sťažovateľ podľa osobitných právnych predpisov oprávnený využiť iné opravné prostriedky, ktoré pred podaním sťažnosti ústavnému súdu nevyčerpal, ústavný súd jeho sťažnosť už po predbežnom prerokovaní odmietne pre neprípustnosť.

Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zisťoval, či na ochranu tých práv, porušenie ktorých sťažovateľ namieta, mal aj iné prostriedky predstavujúce účinné právne prostriedky nápravy namietaného porušenia jeho práv.

Podľa § 2a ods. 1 zákona o výkone väzby počas výkonu väzby je obvinený obmedzený najmä vo výkone práva na nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia, slobody pohybu a pobytu, zachovania listového tajomstva a tajomstva dopravovaných správ a iných písomností, práva slobodnej voľby povolania, práva na slobodné užívanie majetku a práva slobodne sa zhromažďovať a združovať v spolkoch, spoločnostiach alebo v iných združeniach.

Podľa § 19 ods. 1 zákona o výkone väzby obvinený má právo prijať návštevu raz za tri týždne v trvaní najmenej jednej hodiny. Na návšteve sa môže zúčastniť najviac päť osôb vrátane detí; ak má obvinený viac ako štyri deti, toto obmedzenie neplatí pre deti obvineného. V odôvodnených prípadoch môže riaditeľ ústavu povoliť prijatie návštevy častejšie alebo návštevu viacerých osôb.

Podľa § 21 ods. 1 zákona o výkone väzby obvinený má právo dvakrát za mesiac v prítomnosti príslušníka zboru telefonovať 15 minút v čase určenom v ústavnom poriadku prostredníctvom telefónneho automatu umiestneného v ústave. Pritom sa vyžaduje predchádzajúci súhlas orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu, ktorý si môže pri udelení súhlasu vyhradiť svoju prítomnosť pri telefonovaní; to neplatí pre telefonovanie obvineného s obhajcom. Obvinený môže s obhajcom telefonovať aj častejšie ako dvakrát za mesiac.

Podľa § 29 ods. 1 zákona o výkone väzby na uplatnenie a zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov podľa tohto zákona má obvinený právo podávať žiadosti, sťažnosti a podnety štátnym orgánom Slovenskej republiky, ktoré sú príslušné na prejednanie podnetov alebo sťažností týkajúcich sa ochrany ľudských práv, ako aj medzinárodným orgánom a medzinárodným organizáciám, ktoré sú podľa medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná, príslušné na prejednanie podnetov alebo sťažností týkajúcich sa ochrany ľudských práv; ústav je povinný bezodkladne zabezpečiť ich odoslanie bez toho, aby zisťoval odosielateľa.

Podľa § 59 zákona o výkone väzby dozor nad zachovávaním zákonnosti v ústave vykonáva prokurátor podľa osobitného predpisu.

Podľa § 18 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“) prokurátor dozerá na to, aby v miestach, kde sa vykonáva väzba, trest odňatia slobody, disciplinárne tresty vojakov, ochranné liečenie, ochranná výchova, ústavné liečenie alebo ústavná výchova na základe rozhodnutia súdu, ako aj v celách policajného zaistenia, boli držané osoby len na základe rozhodnutia súdu alebo iného oprávneného štátneho orgánu o pozbavení alebo obmedzení osobnej slobody a aby sa v týchto miestach dodržiavali zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy.

Podľa § 31 ods. 1 zákona o prokuratúre prokurátor preskúmava zákonnosť postupu a rozhodnutí orgánov verejnej správy, prokurátorov, vyšetrovateľov, policajných orgánov a súdov v rozsahu vymedzenom zákonom aj na základe podnetu, pričom je oprávnený vykonať opatrenia na odstránenie zistených porušení, ak na ich vykonanie nie sú podľa osobitných zákonov výlučne príslušné iné orgány.

Z uvedeného je zrejmé, že v danom prípade sťažovateľ mal možnosť domáhať sa preskúmania ním namietaného postupu okresného súdu využitím podnetu adresovaného prokurátorovi príslušnej prokuratúry vykonávajúcej dozor nad zákonnosťou výkonu väzby, avšak využitie tohto účinného prostriedku nápravy namietaného porušenia označených práv sťažovateľ pred podaním sťažnosti ústavnému súdu nepreukázal.

Vychádzajúc z postavenia ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy), ktorý nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou vo veciach patriacich do právomoci iných orgánov verejnej moci, ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa už po jej predbežnom prerokovaní odmietol pre neprípustnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde (obdobne II. ÚS 372/08, II. ÚS 102/2011).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. októbra 2012